

АКТУАЛІЗАЦІЯ НЕОБХІДНОСТІ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

УДК 658.168.3

Пальок О.В.
студентка 1 року ОС магістр
Інституту економіки, управління
та інформаційних технологій
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»

Досить глибоко опрацьована проблема подолання причин фінансової кризи у вітчизняній промисловості залишається наразі актуальною та вимагає продовження дослідження з огляду на сучасні особливості розвитку ринкових відносин в Україні. Вивченням питань фінансової стабілізації вітчизняних підприємств займалися такі вчені, як: І.О. Бланк, О.О. Терещенко, Т.П. Гудзь та інші [1].

За сучасних умов спостерігається загострення фінансових проблем виробничих підприємств України, фінансова стійкість яких з 2011 р. характеризується стабільним зниженням [2]. Це проявилось у зниженні частки власного капіталу більш як у півтора рази та зростанні залежності від кредиторів більш ніж у 2 рази. Вже у 2011 р. частка власного капіталу у сукупних ресурсах підприємств промисловості знаходилася поза оптимальними межами і становила 34,3%. Впродовж 2011-2015рр. даний показник продовжив знижуватися і станом на 01.01.2016р. досягнув 20,3% [2]. Це свідчить про зростання заборгованості промислових підприємств і, як наслідок, посилення впливу кредиторів на їх діяльність. Так, коефіцієнт фінансового левериджу підприємств промисловості за 2011-2015 рр. зріс у два рази і станом на початок 2016 р. у розрахунку на кожен гривню їх власного капіталу припадало 3 грн. 92 коп. зобов'язань [2]. Збереження даної тенденції має загрозливі наслідки для фінансової стійкості промислових підприємств, оскільки веде до втрати ними фінансової самостійності.

Причини такого становища полягають у низькій ефективності промислового виробництва, що не дозволяє підприємствам нарощувати власні оборотні кошти шляхом акумуляції нерозподіленого прибутку. З рисунку 1 можемо зробити висновок про незадовільний стан самофінансування процесу промислового виробництва.

Рисунок 1 – Динаміка показників, що характеризують стан самофінансування промислових підприємств України за 2011-2015 рр. [2]

Так, хронічна збитковість призвела до появи у зведеному балансі промисловості непокритих збитків станом на 01.01.2015р. у сумі 99172,9 млн. грн., яка до кінця 2015р. зросла втричі і склала 289212,7 млн. грн. У той час, коли мінімальним рівнем формування оборотних активів за рахунок власного капіталу вважається 10%, промислові підприємства мають хронічний дефіцит власних оборотних коштів з тенденцією до зростання. Фактично це означає, що весь оборотний капітал промислових підприємств сформований за рахунок коштів кредиторів, які, крім того, беруть участь і у фінансуванні частини їх необоротних активів.

Важливо відмітити, що виявлені негативні тенденції у фінансовому стані мають наростаючу динаміку протягом останніх п'яти років (рис. 2). Разом з тим, слід звернути увагу на суттєве зниження ефективності промислового виробництва, що відобразилося у триразовому зростанні

збитків від звичайної діяльності підприємств у 2014р. Втім, після триразового зростання збитків за наслідками посилення кризи в економіці України у 2015р. відновились тенденція росту суми одержаного прибутку промисловими підприємствами.

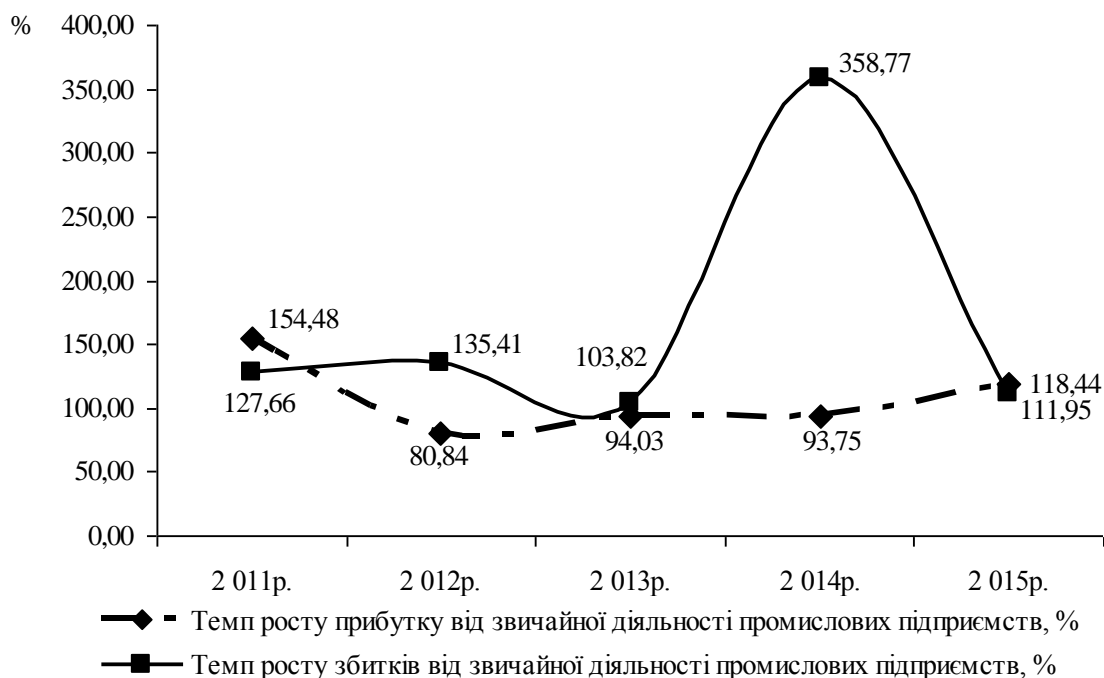

Рисунок 2 – Динаміка прибутків і збитків промислових підприємств України за 2011-2015 рр. [2]

При цьому темп приросту прибутків від промислового виробництва перевищив темп приросту збитків, що втілилося у співвідношенні 18%:11%, відповідно. Водночас структура промислових підприємств за їх фінансовими результатами протягом останніх п'яти років залишається майже незмінною – кожне третє підприємство у вітчизняній промисловості є збитковим. Саме у цей період намітилось прискорення росту прибутків, що свідчить про зародження тенденцій до подолання фінансової кризи в промисловості України (рис. 3).

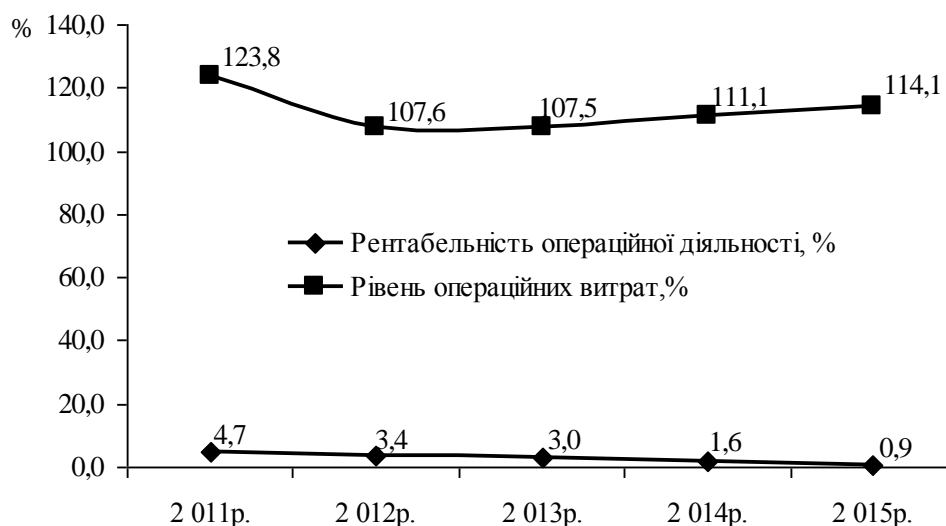

Рисунок 3 – Динаміка показників ефективності діяльності промислових підприємств України за 2011-2015 рр. [2]

Незважаючи на відносне підвищення ефективності промислового виробництва, яке спостерігається у посткризовий період у формі зростання рентабельності операційної діяльності промислових підприємств, слід визнати відсутність економічних основ для збереження цієї тенденції у перспективі.

Внаслідок високої матеріало-, електро- та енергоємності виробництва промислової продукції, її собівартість постійно перебуває під тиском цін на енергоносії, сировину та матеріали. Так, рівень операційних витрат в обсязі реалізації промислової продукції за 2015 р. склав 114,1%, що свідчить про збитковість основного виду діяльності. Впродовж 2011-2015рр. доходи від реалізації виробленої промислової продукції не покривають усіх витрат операційного циклу. У зв'язку з цим операційна рентабельність промислових підприємств є низькою, і, в свою чергу, обумовлює дефіцит самофінансування.

І, як свідчать дані опитувань щодо факторів впливу на виробництво, що представлені на рисунку 4, покращення ситуації в даному напрямку не слід очікувати.

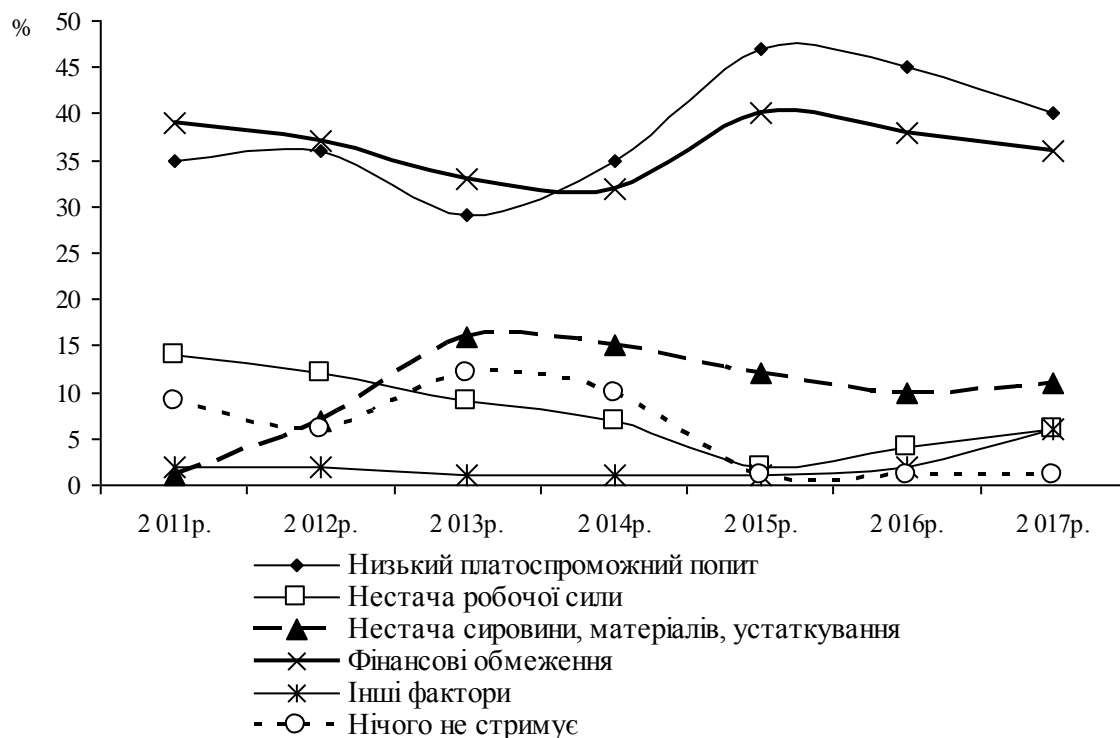

Рисунок 4 – Ділові очікування промислових підприємств щодо факторів, які стримують виробництво в Україні у 2011-2017 рр. [2]

Оприлюднені Державною службою статистики України результати опитування щодо ділових очікувань промислових підприємств свідчать, що у 2017 р. 85% респондентів очікують підвищення цін на продукцію та послуги, необхідні для їх виробничої діяльності, а головними чинниками, що перешкоджають розвитку промислового виробництва стабільно залишаються низький платоспроможний попит та фінансові обмеження [2].

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що актуалізація необхідності фінансової стабілізації промислових підприємств України визначається низкою умов, найважливішою з яких є інтенсивність змін чинників зовнішнього фінансового середовища. Висока динаміка основних макроекономічних показників, пов'язаних із фінансовою діяльністю підприємства, часті коливання кон'юнктури фінансового ринку, нестабільність політичної ситуації, державної економічної політики та форм регулювання фінансової діяльності не дозволяють ефективно здійснювати управління фінансами підприємства за допомогою

традиційних методів. У цих умовах постає необхідність забезпечення виробників від загрози банкрутства шляхом розробки й запровадження стратегії подолання фінансової кризи, адаптованої до можливих змін чинників зовнішнього середовища.

Література

1. Гудзь Т.П. Сучасні проблеми розвитку промисловості України / Т.П. Гудзь // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. №45. – С. 332-339.
2. Макроекономічна статистика [Електронний ресурс]: Економічна статистика: станом на 01 січня 2016р. / Статистична інформація: [веб–сайт Державної служби статистики України]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Назва з екрана. – Дата перегляду: 10.03.2017р.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Гудзь Т.П.

Опубліковано в авторській редакції